

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ**

BAKALAVR TƏHSİL PİLLƏSİ ÜÇÜN

TƏRCÜMƏÇİNİN YAZI VƏRDİŞLƏRİ FƏNNİNDƏN

PROQRAM

Bakı – 2022

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

BAKALAVR TƏHSİL PİLLƏSİ ÜÇÜN

TƏRCÜMƏÇİNİN YAZI VƏRDİŞLƏRİ FƏNNİNDƏN

PROQRAM

Bakı Dövlət Universiteti
Şərqşünaslıq fakültəsinin 14.09.2022-ci il
tarixli 1 sayılı protokoluna əsasən təsdiq
edilsin.

Bakı – 2022

Tərtib edən: professor Ç.H. Mirzəzadə

Elmi redaktor: dosent V.A.Qaradağlı

Rəyçi: i.ü.f.d. S.H.Mirzəyeva

“Tərcüməçinin yazı vərdişləri” fənni

İzahat vərəqi

Hazırkı proqram Bakı Dövlət Universitetinin Şərqsünaslıq fakültəsinin tədris planı əsasında hazırlanmışdır. Dörd illik bakalavr pilləsinin II kurs (ikinci semestr 60 s.) əhatə edən bu proqram tərcümə ixtisasında ərəb dilinin tədrisini kompleks şəkildə aparmaqla bərabər, yazılı tərcümənin təkmilləşməsinə və inkişafına xidmət edir. Təbii ki, ayrılmış saatlar ərəb dilinin bütün sahələrini öyrənməsi üçün kifayət deyildir. Buna görə də hazırkı proqram tələbələrə yeni biliklər vermək, mətnlər əsasında yazı üslubunu gücləndirmək, yeni məlumatları internet vasitəsilə tapmaqla tərcümə və danışıq dilini öyrətmək məqsədini ön plana qoymuşdur.

Kursun əsas məqsədi və vəzifələri

Kusun məqsədi tələbələrin ərəb dilində yazıb-oxumasına, nitqi dinləyib başa düşməsinə, tərcümə vərdişlərinin möhkəmləndirilməsinə nail olmaqdır, beləliklə də tədrisin bakalavr pilləsində ərəb dilinə mükəmməl yiyələnmiş tərcüməçi mütəxəssislər hazırlamaqdır.

Tələbə ərəb dilində öz fikrini sərbəst şəkildə ifadə etməyi bilməli, həmçinin, müəyyən ərəb mətnlərini ana dilinə və əksinə tərcümə etməyi bacarmalıdır.

İxtisas dilinin “Tərcüməçinin yazı vərdişləri” fənni kursunda tələbələrdə öyrəndikləri dilin ölkəsinə dərin hörmət və məhəbbət ruhu yaradılmalıdır.

Bakı Dövlət Universitetinin Şərqsünaslıq fakültəsini bitirən hər bir tələbə tədris materiallarından düzgün istifadə etməyi, öyrəndiyi ölkəyə məxsus bayram, mərasimlər haqqında mətn və məlumatları internet vasitəsilə tapmaqla tərcümə və təhlil etmək, yeni söz və terminləri qeyd etmək və mövzu üzərində dialoqlar düzəldə bilməlidir.

“Tərcüməçinin yazı vərdişləri” kursunun əsas məqsədi ərəb dilinin praktik olaraq oxunma və yazısını əlaqəli şəkildə tədris etməkdir.

Tələbə tədris prosesində:

a) fəal iştirak etməli

b) öz fikrini sərbəst və məntiqli şəkildə ifadə etməli

c) hər hansı bir mətni ana dilinə və əksinə yazılı tərcümə etməlidir.

Kursun əhatə dairəsi və məzmunu

Tələbənin lüğət aktivliyi tədricən yeni leksik vahidlə zənginləşdirilməli, onun tərcümə prosesində müxtəlif üsullardan istifadə olunmalıdır. Tərcümə prosesində əsas diqqət qarşılıqlı müzakirə və mübahisə doğura biləcək mövzuların seçilməsinə yönəlməlidir. Tədrisdə ərəb dilinin lüğət ehtiyatı dilin frazeoloji fondu, atalar sözləri ilə zənginləşdirilməlidir. Yazı vərdişləri daha akademik səviyyəyə çatdırılmalı, öz mövqeyini müdafiə etmək bacarığını tələb edən yazı növlərinə üstünlük verilməlidir.

Kursun strukturu

Tələbə tərcümə vərdişinə yiyələnmək məqsədi ilə hər şeydən əvvəl əsas əsas dərslərdə verilən qrammatik biliyə yiyələnilib müvafiq mövzuları interaktiv şəkildə tədris etməli, sinifdənənar oxu materialları (bədi ədəbiyyat, qəzet) oxuyub anlama, danışma, tərcümə, sual vermə vərdişlərinə yiyələnməlidir.

Hər keçilən mövzunun sonunda yoxlama keçirilməklə iş qiymətləndirilməlidir. Hər ayın sonunda keçirilmiş dərslər əsasında tələbənin bilik və bacarığı kollokvium nəticəsində qiymətləndirilməlidir.

Məşğələnin strukturu

1. الصرف و النحو - qrammatika
2. المفردات - lüğət
3. النص - mətn
4. القراءة - oxu
5. الكتابة - yazı
6. المطالعة الاضافية (ev oxusu - əlavə oxu materialı)
7. التمارين الاختبارية - yoxlama yazı işi

Qrammatika

Yeni mətndə işlənən qrammatik qaydaların izahatına həsr edilir. Qrammatik qaydalar mərhələ-mərhələ sadədən mürəkkəbə doğru izah olunur.

Lügət

Həmin bölmədə mövzuya dair yeni leksik vahidlərin izahı verilir; yeni sözlərin orfoqrafiya, orfoepiyasını öyrənməli, yeni leksika müqayisə və qarşılıqlı şəkildə qavranmaqla dildəki sinonim və antonimlər əlavə olunur.

Mətn

Mövzu haqqında ətraflı məlumat verilməlidir. Tələbələrin mövzuya dair fikir və sualları aydınlaşdırılır.

Yazı

Bölmədə tələbələr mövzuya dair yazılı şəkildə tezis, məqalə, referat, xəbərlər, hesabat, hekayə, tərcümeyi-hal, mövzularını hazırlayır.

Ev oxusu

Ev oxusu bölməsində tələbələr ərəb dilində hər hansı bir bədii əsərdən parçalar əvvəlcədən oxuyur, sonra mətni ərəbcə yazır və təhlil edir.

Mövzular

1. الكتب و دورها في حياتنا - Kitablar və onların həyatımızda rolu
2. الدراسة - Təhsil
3. السينما و المسارح – Kino və teatr
4. الرحلة - Səyahət
5. في العيادة - Həkimlər və xəstəxana
6. البيئة المحيطة – Ətraf-mühit
7. المساكن - Mənzil və evlər
8. الغذاء و المطاعم – Qida və restoranlar
9. القوانين و التاديب – Qanun və intizam
10. العلاقات الدولية – Beynəlxalq münasibət
11. الصناعة و الزراعة – Sənaye və kənd təsərrüfatı
12. الكوارث الطبيعية – Təbii fəlakət
13. وسائل النقل - İctimai nəqliyyat
14. الحياة الزوجية و نكاح – Evlilik və nigah
15. في السوق – Bazarlıq
16. التلفزيون و الصحف – Televiziya və qəzet
17. المتاحف – Muzey
18. الموسيقى – Musiqi

19. الفنون الجميلة – İncəsənət
20. الرياضة و الالعاب الرياضية – İdman və idman oyunları
21. اعلانات و الدعايات – Reklam
22. الهاتف ، الكمبيوتر – Telefon, kompüter
23. الآلات – Alətlər
24. الملابس – Geyim
25. الحروب – Müharibə
26. الادارات و المنظمات – İdarə və təşkilatlar
27. النباتات و الحيوانات – Flora və fauna
28. المقاييس – Ölçü vahidləri
29. العادات ، التقاليد – Adət, ənənə
30. العائلة و الاقرباء – Ailə və qohumluq əlaqələri
31. مشاهير العالم – Dünyanın məşhur insanları
32. ادوات الزينة – Bəzək əşyaları
33. العطلة ، الاجازة – Tətil, məzuniyyət

Mövzuların tədris saatları üzrə bölgüsü

II kurs 2 semestr – 60 saat			
№	Bölmələrin və mövzuların adları	Saatların miqdarı	
		10	Məşğələ
1.	<p>Dərs 1. Təhsil. Mətnlərin tərcüməsi (kitab və jurnaldan); onların qrammatik təhlili. Yeni sözlərin qeyd edilməsi [3; 9; 10; 16]</p>	10	10
2.	<p>Dərs 2. Kitablar və onların həyatımızda rolu. Mətnlərin yazılı tərcüməsi; onların təhlili; mətnlər ətrafında dialoqlar yaratmaq. Lüğətlərdən yeni sözlərin istifadəsi [5; 6; 15; 16]</p>	10	10
3.	<p>Dərs 3. Dünyanın məşhur şəxsləri. Mətnlərin Azərbaycan dilindən ərəb dilinə və ərəb dilindən Azərbaycan dilinə yazılı tərcümə etmək. Lüğətlərdən yeni söz və söz birləşmələrinin qeyd edilməsi [1; 8; 13; 15]</p>	10	10

4.	Dərs 4. İncəsənət. Mətbuatda verilən məlumatların ərəb dilinə yazılı tərcüməsi; onların qrammatik tərcüməsi; lüğətlərdən yeni sözlərin seçilməsi [6; 12; 14; 15]	10	10
5.	Dərs 5. Flora və fauna. Disklərə qulaq asmaq və onları yazılı sürətdə tərcümə etmək. Yeni söz və söz birləşmələrin qeyd edilməsi [10; 11; 13; 16]	10	10
6.	Dərs 6. Kino və teatr tamaşaları. Disklərə baxmaq və onların mətnlərini yazılı sürətdə tərcümə etmək. Mətnlər ətrafında müzakirə aparmaq [2; 4; 10; 16]	10	10
	Cəmi:	60	60

Ədəbiyyat siyahısı

Azərbaycan dilində

1. Qarayev M.İ. Müasir ərəb ədəbi dilinin tədris proqramı. Bakı, 2000.
2. Mirzəzadə Ç.H. Ərəb dilində ismi cümlə və onun növlərinin tədrisi (Dərs vəsaiti). Bakı, 2012
3. Məmmədov Ə.C. Ərəb dili. Bakı, 2014.
4. Məmmədəliyev V.M., Qaradağlı V.A., Məlikov T.P. Azərbaycanca-ərəbcə lüğət. Bakı, 2012.
5. Rəsulov Ə. Tərcümə nəzəriyyəsi və təcrübəsi. Bakı, 2015.

Türk dilində

1. Dr. Mustafa Meral Çörtü. Arapça Dilbilgisi. Nahiv. Aralık, 2014. İstanbul. 453 s.
2. Dr. Mustafa Meral Çörtü. Arapça cümle kuruluşu ve tercüme tekniği. 2014. İstanbul. 330 s.
3. Serdar Mutçalı. Arapça-türkçe sözlük. İstanbul: Dağarcık yayın, Eğitim ve Reklamcılık Hizmetleri Şti. Aralık, 1995. 1022 s.

Rus dilində

1. Гараев М.И. Порядок слов в современном арабском литературном языке. Баку: Издательство Бакинского Университета, 2001. 209 с.
2. Латышев Л.И. Технология перевода. Москва, 2000
3. Мирзазаде Ч. Методическое руководство по преподаванию фонетики арабского языка (методическое пособие). Баку, «Нурлан», 2004, 24 с.

Ərəb dilində

4. على الجارم مصطفى امين، النحو الواضح في قواعد اللغة العربية في ثلاثة اجزاء، دار المعارف بمصر، ١٩٦٣، 176 ص.
5. الدكتور عبد الرحيم، دروس اللغة العربية لغير الناطقين بها في اربعة اجزاء، المدينة المنورة، ١٤٣٢هـ، 643 ص.

Əlavə

6. Audio-video materiallar
7. İnternet materialları

Kağız formatı: 60x84 1/6,

sayı 100

“OPTİMİST”MMC çap mərkəzi-2022
